

Bilaga 2

Synpunkter från organisationer inom rådet för funktionsstödsfrågor

Remissvar från RBU Göteborg angående Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030

Inledande Kommentarer

RBU Göteborg, företrädd av Marica Hall delar sina synpunkter på programmet för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa med fokus på personer med rörelsehinder. Vi påpekar att alla invånare bör inkluderas i styrningen och framhäver behovet av tillgänglighet inklusive kognitiv och kommunikativ tillgänglighet.

Slutsats

RBU Göteborg understryker vikten av att betrakta stödinsatser och livsvillkor i ett livsperspektiv för personer med rörelsehinder. De betonar behovet av tidiga, kostnadseffektiva insatser och tillgänglighet på olika livsområden för att främja hälsa och jämlikhet för denna specifika målgrupp.

Rapport från RBU Göteborg: Påverkanssynpunkter och viktiga aspekter

Syfte:

RBU Göteborg strävar efter att påverka Göteborgs stad för att skapa en mer inkluderande och tillgänglig miljö för sina medlemmar med funktionsnedsättningar. Nedan presenteras de viktigaste påverkanssynpunkterna och aspekterna att beakta.

Mål 1 Barns och ungas hälsa:

1. Stöd till föräldrar och nätverk:

- Påverkanssynpunkt: Betydelsen av stödinsatser för föräldrar till barn med rörelsehinder.
- Åtgärder: Erbjuda kostnadseffektiva och hållbara stödinsatser samt tidig tillgång till önskat stöd.

2. Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa:

- Påverkanssynpunkt: Krav på stöd för föräldrar, möjlighet till återhämtning, och insatser enligt LSS.
- Åtgärder: Korttidsvistelser, avlösare i hemmet, och effektivare processer för insatser enligt LSS, särskilt anpassade för personer med rörelsehinder.

3. Skolans roll i hälsa:

- Påverkanssynpunkt: Tillgänglig och kompensatorisk skolmiljö, kompetens om rörelsehinder.
- Åtgärder: Trygga skolmiljöer, kompetensutveckling för personal, anpassningar för kommunikationssätt och rörelsebehov.

4. Betydelsen av fritid:

- Påverkanssynpunkt: Tillgänglig och meningsfull fritid för barn och unga med rörelsehinder.

- Åtgärder: Stärka arbetet för tillgänglig fritid, öka kunskap om rörelsehinder hos föreningar och organisationer.

- Aktivitet i närmiljön är viktig

Mål 2 Delaktighet och inflytande:

1. Öppen dialog och samarbete:

- Påverkanssynpunkt: Främja dialog och samarbete mellan funktionsrättsrörelsen och beslutsfattare.

- Åtgärder: Brukarråd och möjligheter för invånare med funktionsnedsättningar att föra fram synpunkter och delta i beslutsprocessen.

2. Digital Tillgänglighet:

- Påverkanssynpunkt: Säkerställa digital tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar.

- Åtgärder: Möjliggöra val av kontaktform (digitalt, analogt, fysiskt), erbjuda digitala mötesalternativ.

Mål 3 Arbete och försörjning:

5. Arbetsmöjligheter för personer med funktionsnedsättningar:

- Påverkanssynpunkt: Erbjud stöd till arbetsgivare och öppna upp för anställning av personer med funktionsnedsättningar.

- Åtgärder: Flexibla arbetstider, stödinsatser i hemmet, stöd till unga för möjlighet till sysselsättning/utbildning.

Mål 4 Livsmiljö:

1. Tillgänglig bostadsmiljö:

- Påverkanssynpunkt: Säkerställa att bostadsmiljöer är tillgängliga och trygga för personer med funktionsnedsättningar.

- Åtgärder: Involvera personer från särskilda boenden i planeringsprocessen, skapa trygghet i hemmiljö och omgivning.

Övriga viktiga aspekter

1. Hälsa och sjukvård:

- Påverkanssynpunkt: Skapa en hälso- och sjukvård som förstår och möter behoven hos personer med funktionsnedsättningar.

- Åtgärder: Samarbete mellan kommunala insatser och hälso- och sjukvård, förebyggande insatser och ökad tillgänglighet.

Rapportens slutsats:

RBU Göteborg uppmanar Göteborgs stad att integrera funktionsrättsperspektivet i beslutsprocesser och aktivt arbeta för att skapa en stad där alla invånare, oavsett funktionsnedsättning, har möjlighet till delaktighet, hälsa, och välbefinnande. Detta kräver kontinuerlig dialog, utbildning och konkreta åtgärder för att skapa en mer inkluderande samhällsstruktur.

Fråga 1: Bidrar programmets mål och strategier till att uppnå det övergripande målet att minska skillnader i livsvillkor och hälsa när det gäller nämndens målgrupp?

RBU Göteborgs perspektiv:

Programmets mål och strategier erbjuder en grund för att adressera och minska skillnader i livsvillkor och hälsa för nämndens målgrupp, men det finns områden som kan förbättras.

Förbättringsförslag:

1. Tydligare inriktning på målgruppen: Stärk programmet genom att tydligare adressera och anpassa strategierna till behoven hos personer med rörelsehinder, inklusive specifika åtgärder för tillgänglighet och inkludering.
2. Fokus på tidiga insatser: Integrera åtgärder som främjar tidiga insatser och stöd för att minimera skillnader från början och säkerställa att resurserna fördelas effektivt.
3. Samverkan med RBU: Främja aktiv samverkan och dialog med RBU för att säkerställa att programmet tar hänsyn till och svarar på de specifika utmaningar och behov som nämndens målgrupp, personer med rörelsehinder, står inför.

Fråga 2: Anser ni att strategierna i programmet ger förutsättningar att tydliggöra livsvillkor för nämndens målgrupp på ett bra sätt?

RBU Göteborgs perspektiv:

Strategierna i programmet erbjuder vissa förutsättningar att tydliggöra livsvillkor för nämndens målgrupp, men det finns utrymme för förbättringar.

Förbättringsförslag:

1. Konkreta mätbara mål: Införliva konkreta och mätbara mål som direkt relaterar till förbättring av livsvillkor för personer med rörelsehinder, vilket underlättar uppföljning och utvärdering.
2. Ökad medvetenhet och utbildning: Inkludera åtgärder för att höja medvetenheten och förståelsen för specifika utmaningar och behov hos personer med rörelsehinder bland programutövare och beslutsfattare.
3. Participatorisk ansats: Anamma en participatorisk ansats genom att involvera representanter från RBU och personer med rörelsehinder i planeringen och genomförandet av strategier för att säkerställa relevans och effektivitet.

Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024 – 2030

Input till Nämnden för funktionsstöds arbete med remissvar från Autism Distrikt Göteborg genom Ulla Adolfsson och Anne Lönnermark, ledamöter i Rådet för funktionsstödsfrågor.

Inledande kommentarer

”Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder.” (sid 2)

Detta blir en konstig indelning, alla är ju invånare i första hand.

Tillgänglighet borde finnas med i avsnittet med Definitioner och då också inkludera kognitiv och kommunikativ tillgänglighet. Man kan sen hänvisa till den på alla ställen där det nu står om fysisk och social tillgänglighet, vilket vi anser är otillräckligt för att inkludera alla.

Uppföljning endast efter halva tiden är otillräckligt. Åtminstone två gånger behövs.

MÅL 1 Barns och ungas hälsa

Att ge stöd till föräldrar och nätverket kring barnet är avgörande för att familjen ska fungera optimalt och må bra. Vi tycker att det är bra att planen poängterar vikten av stöd till barnet och föräldrarna för att stimulera barnets utveckling. Här vill vi poängtera vikten av att erbjuda stödinsatser då det kan ställa mycket höga krav på föräldrar till barn med funktionsnedsättning när det gäller stöd, träning och tillsyn av barnet. Utöver det är föräldrar till barn med funktionsnedsättning även den person som samordnar insatser och stöd till sitt barn. Att tidigt ge det stöd som familjen efterfrågar må vara kostsamt initialt men betalar sig på sikt. Många av de barn som har omfattande behov av stöd kommer att behöva det hela livet. Viktigt att tänka i ett livsperspektiv såväl för barnet som för syskon och föräldrar.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Stöd till föräldrar; kunskap om funktionshindret, hur stödja utvecklingen hos barnet (TS/AKK, metoder mm).
- Möjlighet till återhämtning för familjen (föräldrar och syskon) ex korttidsvistelse och avlösare i hemmet.
- Insatser efter behov (LSS, habilitering, skola mm). Idag behöver föräldrar lägga mycket energi och ork på att överklaga och för att kämpa för att deras barn ska få jämlika livsvillkor och en jämlik hälsa.

Äldre barn och ungdomar behöver få möjlighet att vara ungdom (utan att föräldrar behöver vara med som stöd). Positivt att planen lyfter behovet av att stöd till föräldrar, till äldre barn och ungdomar med funktionsnedsättning, behöver stärkas.

Sidan 1/6

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Stöd i aktiviteter av ledare, ledsagare eller annan stödperson
- Stöd till och från aktiviteter
- Insatser enligt LSS (assistans, ledsagare, kontaktperson)
- Möjlighet att delta i aktiviteter även om barnet bor i barnboende enligt LSS eller vistas på korttidsboende enligt LSS

Varje elev ska känna att hen kan lyckas efter sina förutsättningar. Det är viktigt att skolan är kompensatorisk och tillgänglig såväl fysiskt, kognitivt och kommunikativt. Det finns många orsaker till att elever kan känna sig misslyckade och riskerar psykisk ohälsa. Exempel på det är mobbning och betygshets.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- En skola som är tillgänglig (kognitivt, fysiskt och kommunikativt). Det gäller hela skolan, personal och andra elever.
- Trygg skolmiljö
- Skolan behöver kompetens om funktionsnedsättning och vad de innebär för den enskilde eleven.
- För att främja elevens läs- och språkutveckling behöver skolan anpassa till barnets kommunikationssätt t ex AKK och teckenspråk. Det ställer krav på kompetens i alternativa kommunikationssätt hos skolans personal men är en förutsättning för att eleven ska få möjlighet att utvecklas optimalt och lägger grunden för en fungerande kommunikation under hela livet. Det i sin tur ökar möjligheten för en god hälsa.
- Elevhälsan har en viktig roll.

Positivt att programmet lyfter vikten av att stärka arbetet för att fler barn och unga ska ha en tillgänglig och meningsfull fritid. För många barn och unga med funktionsnedsättning finns det ingen aktivitet i närområdet som fungerar vilket gör att föräldrar behöver skjutsa barnen och ungdomar till och från aktiviteter och många gånger även vara med som stöd. Detta också när barnet blir äldre, i en ålder när jämnåriga kan åka och delta utan att ha en stödperson med.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- För att aktiviteten ska vara tillgänglig behöver många barn och unga en stödperson för att delta och även för resa till och från aktiviteten.
- När barnet/ungdomen vistas i olika verksamheter (korttids, barnboende, fritids typ) behöver det finnas möjlighet att få med en stödperson om behov finns.
- Möjlighet för föreningar och andra organisationer som anordnar aktiviteter att få kunskap om funktionsnedsättningar.

MÅL 2 Invånares möjlighet till delaktighet, inflytande och tillit ska öka

Vi ser positivt på att programmet tydligt lyfter vikten av att alla invånare i Göteborg ska ha möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka såväl kommunen som sitt eget liv. Vi är också positiva till att programmet lyfter civilsamhällets viktiga roll. Vi vill här förtydliga att personer med en funktionsnedsättning kan tillhöra olika grupper som ex även vara utrikesfödd, ha en annan sexuell läggning än heterosexuell, vara äldre och ha en kort utbildning.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Ett fortsatt stöd till civilsamhället som är en viktig röst i det offentliga rummet. En röst för att skapa goda livsvillkor för invånare i Göteborg.
- Fortsatt dialog mellan funktionsrättsrörelsen och beslutsfattare via brukarråden.
- Tillgängliga arenor för invånare med funktionsnedsättning att föra fram synpunkter och föra dialog med beslutsfattare.
- Tillgängliga myndigheter för den enskilde, såväl vid myndighetsutövning som att föra fram mer allmänna synpunkter. Klaga på stan är ett positivt exempel.
- Digital tillgänglighet t ex stadens webbplats men även i möten och i kontakt med myndigheter och beslutsfattare.
- Möjlighet att välja HUR en vill ha kontakt; digitalt, analogt eller fysiskt.
- Att ha möjlighet att överklaga beslut är en rättighet samtidigt som det ställer höga krav på den enskilde. Inflytande över sitt eget liv är avgörande för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa. Idag är möjligheten att exempelvis överklaga ojämlikt mellan den enskilde och kommen. Möjligheten att anlita och bekosta juridisk hjälp är inte heller jämlik.

MÅL 3 Fler ska ha arbete och möjlighet till försörjning

Vi ser positivt på målet om att fler ska ha arbete och möjlighet till försörjning. Vi önskar att programmet är tydligare vad gäller försörjning för de grupper som inte är tillgängliga för arbetsmarknaden och som idag många gånger lever i en relativ fattigdom. Den ekonomiska skillnaden mellan personer som har försörjning från arbete och som har sin försörjning från aktivitets- och sjukersättning ökar. Det i sin tur ökar skillnaden i livsvillkor och hälsan.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Kommunen behöver vara öppen för att anställa fler personer med funktionsnedsättning.
- Stöd till arbetsgivare.
- Flexibla arbetstider (i kommunen). Även över tid.
- Stödinsatser i hemmet ex assistans, boendestöd, för att kunna komma till och klara av arbetet.

- Föreningslivet kan vara en väg in i arbete med här sätter FK käppar i hjulet genom att påstå att om en person kan engagera sig ett par timmar i förening kan personen arbete trots att fritidsintresse och arbete är skilda saker som också kräver olika saker av den enskilde.
- Stöd till unga som står långt från arbetsmarknaden är mycket viktigt och att på olika sätt ge stöd för möjlighet till någon form av sysselsättning/utbildning.
- Viktigt med meningsfull sysselsättning för de som inte är aktuella för arbetsmarknaden.

Nämnden för funktionsstöd bör vara med som ansvarig under detta mål.

MÅL 4 Tillgång till en hållbar och väl gestaltad livsmiljö ska vara jämlik.

Viktigt att beakta i arbetet med miljön är att den är tillgänglig för alla, även människor med funktionsnedsättning. När vi pratar om livsmiljö behöver vi inkludera personer som bor i särskilda boenden redan i planeringsprocessen. Här bör nämnden för funktionsstöd ha en självklar roll då det idag inte är självklart med ett funktionsrättsperspektiv i alla nämnder inför alla beslut.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Trygghet i hemmiljö och i omgivning är viktig.
- Färdtjänst ger möjlighet även för personer med funktionsnedsättning att njuta av vår stad.
- För många som får insatser genom förvaltningen för funktionsstöd finns det behov av ledsagare/stödperson/kontaktperson för att kunna ta sig till olika platser i Göteborg och för att kunna använda det offentliga rummet.

Övrigt - Att beakta

Personer med bland annat autism, intellektuell funktionsnedsättning och/eller psykisk sjukdom har 16 år kortare livslängd på gruppnivå.

Personer med omfattande funktionsnedsättningar dör oftare i behandlingsbara sjukdomar då de inte kommer till screening eller inte tas på allvar.

Personer som har omfattande funktionsnedsättningar står ofta långt från arbetsmarknaden och lever i relativ fattigdom – hela livet.

Personer med omfattande funktionsnedsättningar är ofta beroende av såväl ekonomiskt stöd som praktiskt stöd och i omvårdnad av anhöriga, även som vuxna.

Personer med omfattande funktionsnedsättningar är mer utsatta för våld och övergrepp i olika former. Detta gäller särskilt flickor/kvinnor men även pojkar/män.

Behov för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa

- Kommunal hälso- och sjukvård med fungerande fast vårdkontakt som ”känner” personen.
- Samarbete mellan kommunala insatser (skola, LSS, SoL) och hälso- och sjukvården t ex BUP, vuxenpsykiatri och habilitering.
- Förebyggande insatser från kommun och från hälso- och sjukvården ex. habilitering.
- Olika former av ekonomiskt stöd.

Angående Bilaga 3 Indikatorer

Förkortningarna bör förklaras.

Folkhälsoenkäten ger inte tillräcklig information om hur hälsan är hos personer med funktionsnedsättning. Till exempel går det inte att sortera ut hur personer med autism och/eller intellektuell funktionsnedsättning mår. Det blir också ett stort bortfall av personer i denna grupp. Detta gäller för alla enkäter som tas upp som källa för indikatorerna.

På Folkhälsomyndighetens webbplats står följande:

”Det går bra att en vän, anhörig eller vårdpersonal hjälper till att fylla i enkäten. Det är viktigt att det är den som fått enkäten som ger de flesta svaren. Om personen inte själv kan uppges svaren bör den tas bort ur undersökningen.”

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-vara-datainsamlingar/nationella-folkhalsoenkaten/fragor-och-svar-om-hlv/>

Arbetskraftsundersökningen, AKU, ger inte med enkelhet siffror på sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. T ex utesluts de i denna rapport: Arbetskraftsundersökningarna (AKU) 2023 – Tema: Långtidsarbetslösa 2005–2023. <https://www.scb.se/publikation/51104>

Utdrag ur ovanstående rapport (sid 29):

*”Jobbchansen avtar med ålder och är lägst bland de äldre. Ålder kan förväntas ha ett positivt samband med erfarenhet som bör öka chansen att hitta ett arbete. Möjliga förklaringar till ett negativt samband kan således antas vara andra faktorer, exempelvis åldersdiskriminering eller lägre motivation. Jobbchansen är även lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda, vilket delvis kan förklaras av en högre andel personer med kortare utbildning, men kan även vara kopplat till andra faktorer som exempelvis diskriminering och språkkunskaper. Utöver dessa faktorer brukar även funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga associeras med en högre risk att bli långvarigt utan arbete. **En sådan uppdelning av saknas dessvärre i statistiken i denna rapport på grund av begränsat tidsutrymme.”***

För att få fram hur det ser ut bör man t ex titta på: "Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning" <https://www.scb.se/publikation/50537>

"Andelen sysselsatta är lägre bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning är sysselsättningsgraden 52 procent och bland personer med funktionsnedsättning som innebär en nedsatt arbetsförmåga är den 44 procent. I den övriga befolkningen är sysselsättningsgraden 81 procent."

Källa DVU:

Denna rapport anges som källa för frågorna om hälsa: *Göteborgs skolundersökning 2022. Ungas erfarenhet av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel*. Den innehåller inga frågor om hälsa. Det gör däremot den undersökning som rapporten bygger på: *Drogerfarenhetsundersökningen utförd av Centralförbundet för Alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)*. Där går dock inte att utläsa hur det ser ut specifikt i Göteborg.

Detta är otillräckligt för att följa hälsan hos barn och unga med eller utan funktionsnedsättning.

Frågorna som skulle besvaras:

- Bidrar programmets mål och strategier till att uppnå det övergripande målet att **minska skillnader i livsvillkor och hälsa** när det gäller nämndens målgrupp?

Svar: I viss mån, men en hel del viktiga områden saknas eller är för vaga.

- Anser ni att strategierna i programmet ger förutsättningar att tydliggöra livsvillkor för nämndens målgrupp på ett bra sätt?

Svar: Om funktionsrättsperspektivet följer med i respektive nämnds mer konkreta arbete gör de det. Indikatorerna gör det tyvärr svårt att följa hur resultatet blir för nämndens målgrupp.

Göteborg 2023-12-21

Synpunkter på Göteborgs stads Program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030

Input till nämnden för funktionsstöds arbete med remissvar från FUB Göteborg genom Christina Simonsson.

Inledande kommentarer

Inledningsvis vill vi lyfta den utförliga skrivelsen med synpunkter som Autism distrikt Göteborg lämnat rörande programmet och som FUB till fullo ställer sig bakom.

Programmet anger inledningsvis att

Syftet med programmet är att peka ut riktningen för stadens arbete för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa. Insatser för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa bör ske med särskilt fokus på barn och unga samt på de grupper som har sämst livsvillkor och hälsa och därmed störst behov. Där kan insatserna få störst effekt.

1 Bidrar programmets mål och strategier till att uppnå det övergripande målet att minska skillnader i livsvillkor och hälsa när det gäller nämndens målgrupp?

Personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) har sämre ekonomi, lägre utbildningsnivå, dålig tillgång till anpassade arbeten, sämre hälsa, kortare livslängd och utgör på flera nivåer den målgrupp som programmet riktar sig till och som motsvarar nämndens målgrupp. Det finns ett behov av tvärssektoriell och tvärprofessionell samverkan för gruppen.

Mål 1. Att ge barn och unga förutsättningar för god hälsa och goda livsvillkor är viktig grund för att ge en bra grund och bättre förutsättningar genom livet. Hänvisar här till synpunkterna Autism distrikt Göteborg lämnat.

Mål 2. Invånarnas möjlighet till delaktighet, inflytande och tillit ska öka.

Utöver synpunkter från Autismföreningen vill vi framhålla att personer med IF deltar i låg utsträckning i allmänna val. Särskilda satsningar under valår når en del av gruppen. Inflytande över sin livssituation måste tillförsäkras. Inflytande, delaktighet och tillit föresätter att personen kan och tillåts kommunicera med omvärlden på det språk/ kommunikationssätt som är personens eget. Vi framhåller därför god samverkan med företrädare och stödpersoner.

Mål 3. Fler ska ha arbete och möjlighet till försörjning

Vi instämmer i de synpunkter som Autism distrikt Göteborg lämnat.

Föreningens målgrupp har dålig ekonomi och dålig hälsa. Vi ser behov av större tvärssektoriell samverkan för att möjliggöra för att personer med IF ska ges förutsättningar att nå arbetsmarknaden. Nämnden för Funktionsstöd borde tillsammans med geografiska socialnämnder finnas med som ansvarig nämnd, där nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen som samordningsansvarig. Annars ser vi en risk att grupper som närmar sig arbetsmarknaden förbises eller exkluderas i arbetet med att uppnå målet. Personer med IF ska ges möjlighet och tillträde till utbildning och arbete.

Mål 4. Tillgång till en hållbar och väl gestaltat livsmiljö ska vara jämlik

För personer med IF innebär ofta ett boende i Bostad med särskild service enligt LSS eller annat anpassat boende med stöd. En gruppboestad ska bestå av 4 upp till max 6 lägenheter enligt socialstyrelsens rekommendationer för att undvika boenden institutionell karaktär. Det är få bostäder i Göteborg som idag byggs av gruppboestadskaraktär. Trygghet i närmiljö och möjlighet till transporter på ett sätt som man behärskar för tillgång till hela Göteborg. Instämmer med Autism om att möjligheten till ledsagning, kontaktperson eller assistent är viktigt för att få tillgång till stadens publika arenor och mötesplatser. Nämnden för funktionsstöd borde också för detta mål finns med som ansvarig nämnd tillsammans med de geografiska socialnämnderna m.fl. för ett funktionsperspektiv.

2 Anser ni att strategierna i programmet ger förutsättningar att tydliggöra livsvillkor för nämndens målgrupp på ett bra sätt?

Indikatorer

Indikatorer – hur fångar indikatorerna upp livsvillkor och hälsa för personer med funktionsnedsättning? I SOU 2023:95 Betänkande av Utredningen om Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet, av Magnus Tideman Utan relevanta utgångsdata finns det ingen möjlighet till uppföljning.

Ingen indikator på aktivitet eller insats som förpliktigar för staden.

Övrig

För att minska skillnader i livsvillkor för gruppen av vuxna personer med IF krävs det fortsatta/livslånga satsningar med inriktning hälsa och goda levnadsvillkor.

Programmet saknar mål kring vuxnas hälsa

- Personer med IF är en grupp som riskera att oftare bli sjuka än övriga i befolkningen. Det är vanligare med obesitas, diabetes och högt blodtryck. Det är också på gruppnivå vanligare med psykiska sjukdomar. Ett sätt att motverka detta är att ge förutsättningar till fysisk aktivitet där man bor, deltar på daglig verksamhet eller genom fritidsaktiviteter. Råd och stöd för att motivera och uppmuntra till fysisk aktivitet.
- Som Autism nämner har personer med IF har 16 år kortare livslängd på gruppnivå. Man dör oftare i behandlingsbara sjukdomar då man inte kommer till screening eller inte tas på allvar. Därför ser vi behov av vårdcentraler med kunskap om funktionsnedsättning och en vårdorganisation med tydligt upparbetade ansvarsområden mellan kommunala och regionala enheter. Möjliggöra samverkan mellan kommunala och regionala sjukvårdsinsatser och andra relevanta organisationer/personer.
- Att det ges möjlighet till en tillgänglig och meningsfull fritid
- Livslångt lärande för att upprätthålla och vidareutveckla kunskaper
- Verksamheter inom funktionshinder personalintensivt – svårigheter att rekrytera och behålla personal är en återkommande utmaning/svårighet som FSS kommunicerar. Kontinuitet och förutsägbarhet är nyckelbegrepp för verksamheter.